

KUNST & ANTIK

K

Herman van Nazareth te gast bij Constant Permeke

Het gezicht van de ontmenselijking

door DIRK MARTENS

In en rond het modernistische museum van Constant Permeke in Jabbeke, een van de mooiste landhuizen van West-Vlaanderen, leert hoofdconservator Willy Van den Bossche ons de beeldhouwkunst kennen van Herman van Nazareth, een Zuid-Afrikaan van wie gezegd wordt dat zijn schildersvisie die van Marlène Dumas voorafging. De beeldhouwwerken van Van Nazareth zijn zeer geladen mensengedaanten, die van groepjes of integendeel van de eenzaamheid houden. Maar alle hebben ze een trek gemeen: ze hebben geen gezicht. Ze zijn ontmenselijkt.

Herman van Nazareth is het kunstenaarspseudoniem van Herman Van Aerden, als Vlaming geboren in 1936 in Evergem bij Gent. Aan de Koninklijke Academie in Antwerpen kreeg hij les van de expressionistische grootmeester Floris Jaspers. In het begin van de jaren zestig emigreerde Herman Van Aerden naar Zuid-Afrika, waar hij zich vestigde in Kaapstad.

Nu wordt van Herman van Nazareth gezegd dat hij als beeldend kunstenaar een unieke plaats inneemt Zuid-Afrikaanse kunstwereld. Door zijn thematiek, een protest tegen ontmenselijking, wordt hij beschouwd als een voorloper van het humanitaire engagement.

Van meet af aan werd zijn kunst gekenmerkt door afgrijzen voor oorlog, wat terug te voeren is tot zijn eigen ervaringen in de Tweede Wereldoorlog.

Pompeii

Herman van Nazareth begon als schilder. Zijn schilderkunstig oeuvre uit de jaren zestig - toen Zuid-Afrika nog volledig in de greep van de Apartheid leefde - is doordrongen van verbitterd protest en tegen elke vorm van genadeloos machtsmisbruik, corruptie, machtsvertoon en wellust, wreedheid en onverdraagzaamheid, waar in een gekwelde samenleving als Zuid-Afrika toen geen gebrek was. Schilderijen van Herman van Nazareth bevinden zich

nu in een paar Zuid-Afrikaanse musea, onder meer in Pretoria.

Herman van Nazareth begon in de jaren zestig ook te beeldhouwen. Ook zijn beelden tonen die verbittering en rebellie. Ze zijn ruw, hebben geen identiteit (meer), maar zijn herleid tot zachte, sombere vormen. Hun anatomie is herleid tot de voornaamste vormen en lijnen. Het geschroefde of geraspte patina van hun cement- of keramiekhuid doet denken aan de mensengedaanten die uit de lava van Pompeii zijn opgegraven. De verwantschap met zijn geschilderde gedaanten is zeer groot. Ook zij hebben geen geelstrekken.

De tentoonstelling die het Provinciaal Museum voor Moderne Kunst organiseert in Jabbeke presenteert - helaas - uitsluitend sculpturen in het kunstenaarshuis en de prachtige, uitgestrekte tuin van Constant Permeke.

Het is boeiend om zien hoe de beelden van Herman van Nazareth zich thuisvoelen in het oeuvre van zijn gastheer en volmaakt aansluiten bij de stijl van de modernistische woning. Dit is grote klasse.

Herman van Nazareth, Museum Constant Permeke, Gistelsesteenweg 341 in Jabbeke. Tot 2 oktober, van dinsdag tot zondag van 10 u. tot 12.30 u. en van 13.30 u. tot 18 u. Toegang: 2,5/2 euro, gratis tot 16 jaar. Info: www.pmmk.be, tel. 059-50.81.18.

